

# VALSTYBINĖS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS 2004 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

## I. MISIJA, STRATEGINIAI TIKSLAI

### Misija:

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (toliau – VMVT) yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaiga, formuojanti ir įgyvendinanti valstybės politiką į rinką tiekiamo maisto saugos ir kokybės užtikrinimo bei veterinarijos srityse.

### Strateginiai tikslai:

1. Apsaugoti, kad į šalies teritoriją nepatektų gyvūnų užkrečiamosios ligos, organizuoti gyvūnų apsaugą nuo užkrečiamųjų ligų ir tokių ligų židinių likvidavimą, užtikrinti gyvūnų gerovę.
2. Užtikrinti veterinarinę, maisto saugos ir kokybės kontrolę visais maisto tvarkymo etapais (nuo maistui skirtų augalų ir gyvūnų auginimo iki maisto tiekimo vartotojams, įskaitant viešai tiekiamo geriamojo vandens kontrolę).
3. Apsaugoti vartotojų interesus, kad į šalies rinką tiekiamas ir eksportuojamas tiekiamas maistas atitiktų teisės aktais nustatytus saugos, kokybės, ženklinimo ir kitus privalomuosius reikalavimus.
4. Įgyvendinti ES *Acquis* maisto saugos ir veterinarijos srityse.

## II. PROGRAMŲ, NUMATYTŲ VALSTYBINĖS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS 2004 METŲ STRATEGINIAME VEIKLOS PLANE, APRAŠYMAS

### Programos pavadinimas ir jos įgyvendinimui skirti asignavimai (tūkst. Lt)

**2.1** Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos sistemos administravimo ir tobulinimo programa.

Programos įgyvendinimui 2004 metais skirta 4070,3 tūkst. Lt.

### Programos tikslai:

1. Gerinti maisto tvarkymą ir valstybinę veterinarinę kontrolę Lietuvos Respublikoje.
2. Akredituoti VMVT veiklą pagal Europos normą EN 45004.
3. Perkelti Europos Sąjungos reikalavimus į Lietuvos teisinę bazę ir juos įgyvendinti.

### 2.1 programos įgyvendinimas pagal atskirus uždavinius:

#### 1. Organizuoti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos ir jos institucijų veiklą Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

Įgyvendinant ES reikalavimus bei vykdant informacinę plėtrą buvo vystomos informacinės sistemos, registrai, kompiuterinės duomenų bazės, plėtojami ryšių tinklai.

Įdiegta ES TRACES informacinė sistema, kurios pagalba vykdyta gyvūnų judėjimo ES bei gyvūnų ir gyvūninių produktų įvežimo į ES kontrolė. Specialistai apmokyti dirbti su TRACES sistema. Nuo 2004 m. gegužės 1 d. iki metų pabaigos TRACES sistema buvo išsiųsta ir gauta apie 1200 pranešimų. Sukurta ir įdiegta kompiuterinė skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus, tiekiamus į rinką, registravimo sistema. Šia sistema nuo rugpjūčio mėnesio teritorinės VMVT perdavė 43 pranešimus apie rinkoje nustatytą nesaugų maistą ar pašarus.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

2004 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatytas gautų ir išanalizuotų dokumentų skaičius:

- iš Lietuvos Respublikos institucijų – 7000; priemonė įvykdyta – buvo gauta ir išanalizuota 7270 dokumentų iš Lietuvos Respublikos institucijų;

- iš ES ir kitų valstybių - 1000; priemonė įvykdyta – buvo gauta ir išanalizuota 1490 dokumentų iš ES ir kitų valstybių.

2004 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatytas pateiktų atsakymų skaičius – 7000. Priemonė įvykdyta ne visiškai – buvo pateikta 6000 atsakymų.

## **2. Akredituoti VMVT veiklą pagal Europos normą EN 45004.**

### **Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:**

Įdiegti Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje ir jai pavaldžiose institucijose kokybės sistemą pagal LST EN 45004 ir Valstybinę maisto ir veterinarijos tarnybą rengti akreditacijai. Parengti sistemą, kaip skubiai perduoti informaciją apie nesaugų maistą ar pašarus pavaldžioms VMVT institucijoms, Europos Komisijai ir vartotojams. Vykdyti rizikos analizę ir teikti atitinkamos srities rekomendacijas.

Parengta 20 kokybės sistemos dokumentų. Miestų, apskričių VMVT paskirti darbuotojai, atsakingi už kokybės sistemą.

Parengtas VMVT direktoriaus įsakymas „Dėl skubių pranešimų apie nesaugaus maisto ar pašarų tiekimą į rinką nurodymų patvirtinimo“. Šis teisės aktas padeda laiku uždrausti nesaugų produktą tiekti į rinką.

Patvirtintas Kokybės sistemos vadovas, kokybės sistemos programos, darbo instrukcijos, patikrinimų aktai.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

Parengtas Kokybės sistemos vadovas ir dalis kokybės sistemos programų ir darbo instrukcijų.

## **3. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos veiklą vykdyti pagal ES reikalavimus.**

### **Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:**

VMVT direktoriaus įsakymais patvirtinti 65 nacionaliniai teisės aktai, atitinkantys ES teisę.

2004 m. VMVT darbuotojai kėlė kvalifikaciją valstybės tarnautojų tobulinimo įstaigose, organizuoti įvairūs mokymai veterinarijos ir maisto specialistams Lietuvoje ir užsienyje. ES šalyse, ES institucijose, laboratorijose 2004 m. tobulinosi 85 VMVT specialistai.

Vykdam TAIEX regioninę mokymų programą (RTP), organizuoti 4 seminarai:

1. Dėl jautienos ir jautienos produktų ženklavimo ir atsekamumo, organizuotas 2004 m. gegužės 17-18 d. Jame dalyvavo 60 VMVT, teritorinių VMVT ir Maisto ir veterinarijos audito tarnybos darbuotojų. Seminaras buvo iš dviejų dalių: teorinės ir praktinės.

2. Dėl negyvūnių maisto produktų saugos kontrolės, vykęs 2004 m. gegužės 19-20 d., dalyvavo 90 VMVT pareigūnų.

3. Dėl pašarų gamybos įmonių atitikimo ES reikalavimus, vykęs 2004 m. birželio 16-17 d. Jame dalyvavo 50 VMVT, teritorinių VMVT ir Lietuvos valstybinės veterinarinių preparatų inspekcijos darbuotojų. Seminaras buvo iš dviejų dalių: teorinės ir praktinės.

4. Dėl žuvų perdirbimo įmonių atitikimo ES reikalavimus, vykęs 2004 m. birželio 14-15 d. Jame dalyvavo 60 VMVT, teritorinių VMVT ir Maisto ir veterinarijos audito tarnybos darbuotojų.

Įgyvendinta 2004 m. maisto ir veterinarinės kontrolės specialistų mokymo programa, apmokyta per 1000 specialistų. Paruošta veterinarijos ir maisto specialistų mokymo programa 2005 metams ir pateikta Europos Komisijos TAIEX biurui. Atkreipiant dėmesį į Europos Komisijos

Maisto ir veterinarijos biuro misijų Lietuvoje išvadas, nustatytos mokymų temos bei specialistų grupės, kurias reikia mokyti, pasiūlyti numatomi lektoriai. Paprašyta TAIEX biuro pagalbos apmokant kai kurių sričių lektorius ar atsiunčiant dėstyti ES specialistus.

Reguliariai rengta informacija ir teikta Europos Komisijai apie derybinių įsipareigojimų vykdymą maisto ir veterinarijos srityse.

2004 m. įvyko 7 Europos Komisijos Maisto ir veterinarijos biuro misijos, kurių metu buvo vertinta VMVT veikla įgyvendinant ES reikalavimus. Daugumos jų vertinimas buvo geras ir labai geras.

2004 m. aktyviai atstovauta Lietuvai ES nuolatiniuose komitetuose bei kituose komitologijos organuose: VMVT darbuotojai – 26 Tarybos ir Komisijos darbo grupių ir komitetų nariai, dalyvauta 177 posėdžiuose.

Įvykdytas dvišalis projektas su Nyderlandų Karalyste dėl maisto saugos priežiūros gerinimo Lietuvoje, kurio metu Lietuvai suteikta vertinga parama rengiant geros higienos praktikos vadovus, VMVT kokybės vadovą, rizikos analizės metodologiją. VMVT specialistai dalyvavo įvairiuose mokymuose Lietuvoje ir Nyderlandų Karalystėje.

Lietuva kartu su Vokietija pasirinkta kaip 2004 m. PHARE projekto „Maisto saugos ir kontrolės restruktūrizavimas ir stiprinimas Turkijoje“ Dvynių sutarties vykdytojos.

Lietuva pasirinkta kaip mokymo bazė 2005 m. I ketvirtyje planuojamiems vykdyti Vakarų Balkanų šalių mokymams maisto saugos ir veterinarijos srityse.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

2004 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatytas išanalizuotų ir paruoštų ES teisės aktų skaičius – 65. Priemonė įvykdyta – išanalizuoti ir paruošti 65 teisės aktai.

### **Programos pavadinimas ir jos įgyvendinimui skirti asignavimai (tūkst. Lt)**

**3.1** Gyvūnų apsauga, ligų profilaktika ir likvidavimas bei maisto produktų tvarkymo kontrolė ir jų nekenksmingumo užtikrinimas, specialistų kvalifikacijos kėlimas.

Programos įgyvendinimui 2004 metais skirta 26453 tūkst. Lt.

#### **Programos tikslai:**

1. Apsaugoti gyvūnus nuo užkrečiamųjų ligų ir likviduoti jų židinius.
2. Užtikrinti maisto produktų, įskaitant viešai tiekiamo geriamojo vandens, saugos kontrolę.
3. Kontroliuoti gyvūnų gerovės reikalavimų vykdymą gyvūnų laikymo vietose, skerdyklose bei transportavimo metu.
4. Apmokyti specialistus naudotis ES standartus atitinkančia įranga ir darbo metodais.

#### **3.1 programos įgyvendinimas pagal atskirus uždavinius:**

##### **1. Atlikti ligų stebėseną, prevenciją, kontrolę ir likviduoti susirgimus.**

##### **Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:**

Paruošti nacionalinės teisės aktai, reglamentuojantys gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės, prevencijos, diagnostikos, gyvūnų gerovės, veterinarinės farmacijos, gyvūnų pašarų, jų tiekimo į rinką bei šalutinių gyvūninių produktų tvarkymo sritis, veterinarijos sertifikatai. Visi teisės aktai įgyvendina Europos Sąjungos teisės aktus.

Europos Sąjungos ekspertai vertino paruoštų nacionalinės teisės aktų kokybę bei jų praktinį taikymą. Ypatingas dėmesys atkreiptas į galvijų spongiforminės encefalopatijos (GSE) prevenciją bei diagnostiką. Įsigaliojus griežtiems gyvūnų pašarų tiekimo į rinką bei gamybos reikalavimams, buvo kontroliuojamas pašarų importas, pašarų gamybos įmonės, pašarų tiekimas į rinką bei naudojimas paskirties vietose. Buvo užtikrintas šalutinių gyvūninių produktų, skirtų

gyvūnų šėrimui ar kombinuotojų pašarų ir premiksų gamybai, tikslus panaudojimas ir atsekamumas, vykdyta pašarų kokybės ir saugos kontrolė. Nacionalinė veterinarijos laboratorija (toliau – NVL) vykdė gyvūnų užkrečiamųjų ligų laboratorinius tyrimus bei atliko gyvūninių pašarų saugos ir kokybės tyrimus dėl gyvūninių baltymų priemaišų.

Bendradarbiaujant su Tarptautiniu Epizootijų Biuru, ES institucijomis bei kitų šalių veterinarijos tarnybomis, griežtai kontroliuojant įvežamų gyvūnų sveikatos būklę bei gyvūninės produkcijos kokybę, buvo užtikrinta žmonių bei gyvūnų sveikata. Nuolatinis informacijos apie gyvūnų ligas keitimasis, prisijungimas prie ADNS (Animal Diseases Notification System) sistemos, gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės programų, kofinansuojamų iš ES lėšų, įgyvendinimas, dalyvavimas tarptautinių organizacijų veikloje buvo viena iš svarbesnių sąlygų užtikrinti palankią epizootinę situaciją Lietuvoje 2004 metais.

Buvo vykdoma gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos, prevencija, kontrolė ir atliekami diagnostiniai tyrimai. Įgyvendinus kiaulių užkrečiamųjų ligų kontrolės programą, Lietuvai leista prekiauti su Europos Sąjungos šalimis kiaulėmis, kauliena ir jos gaminiais. Paruošta gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės programa, kurią įgyvendinus Lietuva įgis galvijų tuberkulioze ir brucelioze neužkrėstos šalies statusą.

Valstybiniai ir privatūs veterinarijos gydytojai, ūkininkai, gyvūnų vežėjai, skerdyklų darbuotojai, pašarų produktų gamintojai, prekyautojai buvo supažindinami ir apmokomi gyvūnų gerovės, pašarų saugos ir kokybės, užkrečiamųjų ligų prevencijos ir kontrolės klausimais.

VMVT vykdė naminių ir laukinių gyvūnų ligų stebėsenos programas, NVL atliko gyvūnų, kurie buvo eksportuojami arba importuojami, taip pat skirti pardavimui respublikos viduje bei įtarus ligą, laboratorinius tyrimus.

VMVT vykdė užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų stebėsenos programą, parengtą pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 999/2001. Iš viso 2004 metais NVL buvo atlikti 47506 tyrimai.

NVL vykdė A ir B grupės ligų stebėsenos programas. Iš šių programų yra paminėtinos klasikinio kiaulių maro, snukio ir nagų ligos, paukščių gripo, Niukaslio ligos, vezikulinės kiaulių ligos, užkrečiamojo gastroenterito, Aujeskiro ligos stebėsenos programos. Iš viso NVL buvo atliktas 72801 gyvūnų virusinių ligų tyrimas.

Buvo vykdoma galvijų tuberkuliozės, galvijų bruceliozės ir enzootinės galvijų leukozės stebėsenos programa. Iš viso NVL buvo atliktas 116961 tyrimas. Be šios programos taip pat buvo vykdomi kitų gyvūnų užkrečiamųjų ligų serologiniai tyrimai. VMVT sėkmingai įgyvendintos maisto kontrolės sistemos „nuo tvarto iki stalo“ ir „nuo lauko iki stalo“. Įgyvendinant šią tikslą sukurta struktūra, užtikrinanti veterinarinę ir higienos kontrolę visais maisto tvarkymo etapais.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2004 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta atlikti 2000000 klinikinių ir laboratorinių tyrimų gyvulių sveikatos būklei įvertinti – atlikta per 3200000 tyrimų.

**2. Sukurti valstybinę maisto kontrolės programą, kuri apimtų visus maisto saugos aspektus (naujo, genetiškai modifikuoto ar kitaip pakeisto, jonizuoto maisto, gaminių, besiliečiančių su maistu, ir kita), valdyti duomenis bei juos naudoti siekiant apsaugoti vartotojų interesus.**

**Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:**

1. Sukurti bei atnaujinti Maisto tvarkymo subjektų kontrolės registrą.

Siekiant užtikrinti efektyvią maisto kontrolę, tobulinti maisto kontrolės duomenų surinkimą ir analizę, pagal Phare projekto 2003.004-341.02.03 „Maisto saugos kontrolės stiprinimas Lietuvoje“ paslaugų dalį „Maisto saugos kontrolės informacinės sistemos įdiegimas“ 2004 m. sukurta Maisto kontrolės informacinė sistema, kurią numatoma baigti įdiegti iki 2005 m. pabaigos. Centralizuotoje Maisto kontrolės informacinėje sistemoje registruojami maisto kontrolės subjektai,

jų tikrinimų duomenys, taikytos poveikio priemonės, ruošiamos įvairios kontrolės duomenų ataskaitos. Priemonė tęstinė, bus vykdoma 2005 m.

2. Vykdyti valstybinės maisto kontrolės programas (valstybinę maisto kontrolės, geriamojo vandens kokybės kontrolės, maisto taršos stebėsenos ir kitas.

Vykdam šią priemonę buvo:

- Parengta Maisto tvarkymo įmonių valstybinės maisto kontrolės 2004 m. programa, patvirtinta VMVT direktoriaus 2004 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. B1-119.

2004 metais Lietuvoje užregistruotos 17658 negyvūninio maisto tvarkymo įmonės (2003 m. - 17 262). Palyginti su praėjusių metų duomenis, pastebima negyvūninio maisto gamybos įmonių mažėjimo, rinkos įmonių skaičiaus didėjimo tendencija.

Per 2004 metus maisto tvarkymo įmonės buvo patikrintos 24028 kartus (2003 m. - 23090 kartų). Viena įmonė vidutiniškai tikrinta 1,4 karto (2003 m. - 1,3 karto).

2004 metais nustatyta beveik perpus mažiau pažeidimų negu ankstesniais metais – 28 643 (2003 m. - 41197) higienos normų ir kitų teisės aktų reikalavimų pažeidimai, vidutiniškai 1,8 pažeidimai (2003 m. - 3,3) vienoje patikrintoje įmonėje.

2004 metais nustatyta 9435 (2003 m. – 10339) atvejai, kada maisto produktai neatitiko teisės aktų reikalavimų. Nustačius, kad maisto produktai neatitinka teisės aktų reikalavimų, taikytos ribojimo priemonės: sustabdytas ar laikinai uždraustas produkto pateikimas į rinką – 1854 atvejais (2003 m. - 819 atveju), uždraustas produkto pateikimas į rinką, reikalauta produktą pašalinti iš rinkos – 5404 atvejais.

2004 metais taikyta 15 (2003 m. – 10) rinkos ribojimo priemonių dėl Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymo pažeidimų, iš jų 4 atvejais sustabdytas nesaugaus produkto teikimas į rinką, 11 atveju uždrausta nesaugų produktą pateikti į rinką. Surašyti 8 Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymo pažeidimo protokolai. Iš viso skirtos 3974 (2003 m. – 4411) nuobaudos pagal Lietuvos Respublikos administracinės teisės pažeidimų kodeksą, iš jų – 3409 baudos (328 730 Lt) (2003 m. – 3794 (384 830 Lt), 565 įspėjimai ( 2003 m. – 617). Sprendimai surašyti 2802 atvejais, iš jų 1894 atvejais sustabdytas, uždraustas maisto produkto pateikimas į rinką; 326 atvejais dalinai sustabdytas, uždraustas maisto tvarkymas, 582 atvejais visiškai sustabdytas, uždraustas maisto tvarkymas.

2004 m. VMVT skatino RVASVT sistemos diegimą maisto tvarkymo įmonėse. Didžioji dalis maisto tvarkymo įmonių (90,3 %) įdiegė ar diegia (36,3 % - įdiegė, 54 % - diegia) RVASVT principais pagrįstas savikontrolės sistemas. Svarbu pažymėti, kad 2004 metais žymiai padidėjo įmonių, įdiegusių savikontrolės sistemas (2004 m. - 36,3 %, 2003 m. – 14 %).

- VMVT direktoriaus 2004 m. vasario 18 d. įsakymu Nr. B1-146 patvirtintas Inspekcinų maisto produktų mėginių (tarp jų - viešai tiekiamo geriamojo vandens ) atrinkimo planas 2004 m. – buvo numatyta iš maisto tvarkymo įmonių imti inspekcinus mėginius, atsižvelgiant į nustatytus pažeidimus, įgyvendinant teisės aktų reikalavimus, atliktų tyrimų analizę bei į tai, ar maisto tvarkymo įmonės įdiegusios RVASVT principais pagrįstas savikontrolės sistemas, ar vykdoma geriamojo vandens programinė priežiūra ir t. t. Inspekcinų mėginių tyrimai buvo atlikti atestuotose, akredituotose laboratorijose.

Per 2004 m. ištirta 2520 inspekcinų maisto produktų mėginių ir 2442 nuoplovos. Teisės aktų reikalavimų neatitiko 201 (11 %) maisto produktų mėginys.

- Maisto taršos stebėsenos programa buvo vykdoma vadovaujantis VMVT direktoriaus 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. B1-1016 patvirtinta Lietuvos maisto taršos stebėsenos 2004 m. programa.

Pagal patvirtintą programą buvo atlikti augalinių maisto produktų (įvežtos ir importuotos produkcijos ir Lietuvoje išaugintos produkcijos) tyrimai dėl cheminės ir mikrobinės taršos. Programoje buvo numatyta iš viso ištirti 536 mėginius, iš jų dėl cheminės taršos 436, dėl mikrobinės taršos 100. Iš viso buvo atrinktas ir ištirtas 551 mėginys, iš jų dėl cheminės taršos - 448, dėl mikrobinės taršos -103 (sudaro 102,7 % planuotų paimti mėginių skaičiaus). Pagal atliktą

Maisto taršos stebėsenos 2004 m. programą nustatyti 4 atvejai, kai viršyta didžiausia leidžiama cheminių medžiagų koncentracija ir 15 atvejų nustatyta mikrobinė tarša.

Nustačius padidėjusius cheminės ir mikrobinės taršos kiekius, iš viso uždrausta realizuoti 40121 kg žmonių maistui netinkančių vartoti maisto produktų; iš jų: 280 kg pomidorų, 5000 kg razinų, 22500 kg pistacijų, 12326 kg prieskonių, 5,6 kg graikinių riešutų, 10 kg konditerijos gaminių.

3. Plėsti NVL akreditacijos sritis, įgalinti kitas laboratorijas atlikti maisto produktų laboratorinius tyrimus

Atestuotose, akredituotose laboratorijose 2004 m. buvo atlikta 18790 maisto produktų tyrimų (85,4 %).

Tikslo įgyvendinimo priemonės 2004 m. buvo įvykdytos.

### **3. Kontroliuoti gyvūnų gerovės reikalavimų vykdymą gyvūnų laikymo vietose, skerdyklose bei transportavimo metu.**

#### **Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:**

Vykdyti gyvūnų gerovės apsaugos reikalavimus.

Paruošta detali ataskaita apie tikrintų ūkių atitikimą teisės aktus.

Valstybiniai ir privatūs veterinarijos gydytojai, ūkininkai, gyvūnų vežėjai, skerdyklų darbuotojai buvo supažindinami ir apmokomi gyvūnų gerovės, užkrečiamųjų ligų prevencijos, kovos ir kontrolės klausimais.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2004 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta atlikti 2100 gyvūnų laikymo vietų, transportavimo ir skerdimo patikrinimų dėl gyvūnų gerovės. Priemonė įvykdyta.

### **4. Apmokyti specialistus naudotis ES standartus atitinkančia įranga ir darbo metodais.**

#### **Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:**

Nacionalinės *Acquis* priėmimo programos įgyvendinimo priemonių vykdymas:

- organizuoti visų kategorijų veterinarijos specialistų kvalifikacijos kėlimo programas ir apmokymus.

2004 m. įgyvendinta maisto ir veterinarijos specialistų mokymo programa, apmokyti 1638 specialistai. Kartu su Europos Komisijos TAIEX biuru paruošta veterinarijos ir maisto specialistų mokymo programa 2004 metams. Atsižvelgus į Europos Komisijos Maisto ir veterinarijos biuro misijų Lietuvoje išvadas, nustatytos mokymų temos bei specialistų grupės, kurias reikia mokyti, pasiūlyti numatomi lektoriai. Paprašyta TAIEX biuro pagalbos apmokant kai kurių sričių lektorius ar atsiunčiant dėstyti ES specialistus.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2004 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta, kad kvalifikaciją kels 1000 specialistų; 2004 metais kvalifikaciją kėlė 1300 specialistų. Priemonė įvykdyta.

#### **Programos pavadinimas ir jos įgyvendinimui skirti asignavimai (tūkst. Lt)**

**88.1** Specialioji maisto tvarkymo valstybinės veterinarinės priežiūros programa.

Programos įgyvendinimui 2004 metais skirta 27178,3 tūkst. Lt.

**Programos tikslai:**

1. Apsaugoti Lietuvos Respubliką nuo gyvulių užkrečiamųjų ligų patekimo į šalį, saugoti gyventojų sveikatą nuo kenksmingų žmoniems gyvūninių produktų įvežimo į Lietuvą.
2. Vykdyti gyvūninius produktus tvarkančių įmonių valstybinę veterinarinę kontrolę.
3. Kontroliuoti, kad į Lietuvos rinką tiekiami prekiniai pašarai būtų geros kokybės, nekenksmingi gyvūnams ir aplinkai.
4. Kontroliuoti veterinarinių preparatų platinimą ir naudojimą.

**88.1 programos įgyvendinimas pagal atskirus uždavinius:**

1. Užtikrinti, kad į Lietuvą nebūtų įvežti gyvūnai, gyvūniniai produktai ar žaliavos, galinčios pernešti gyvūnų užkrečiamųjų ligų sukėlėjus.
2. Užtikrinti, kad į Lietuvą nebūtų įvežti žmonių sveikatai kenksmingi gyvūniniai produktai.
3. Kontroliuoti, kad eksportuojami gyvūnai, gyvūniniai produktai ir žaliavos atitiktų importuotojo reikalavimus.

**Šiems uždaviniams įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:**

Vykdamt specialiąją maisto tvarkymo valstybinės veterinarinės priežiūros programą, kurios vienas iš tikslų - apsaugoti Lietuvos Respubliką nuo gyvūnų užkrečiamųjų ligų patekimo į šalį bei užtikrinti, kad į Lietuvos Respubliką nebūtų įvežti žmonių sveikatai kenksmingi maisto produktai, pasienio veterinarijos postuose buvo vykdomi gyvūnų ir gyvūninių produktų, kurie buvo importuojami į Lietuvą arba gabunami tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją, veterinariniai tikrinimai. Bet koks gyvūnų ir gyvūninių produktų importas į Lietuvos Respubliką ir tranzitas per jos teritoriją iki 2004 m. gegužės 1 d. buvo leidžiamas fiziniams ir juridiniams asmenims, gavusiems Pasienio ir transporto valstybinės veterinarijos tarnybos leidimą. Nuo 2004 m. gegužės 1 d. pasienio veterinarijos postuose pradėta taikyti ES galiojanti pasienio veterinarinė kontrolė ir veterinariniai tikrinimai buvo atliekami įvežant gyvūnus ir gyvūninius produktus į ES teritoriją tik iš trečiųjų šalių. Tikrinimai buvo atliekami 12 - oje patvirtintų pasienio veterinarijos postų.

2004 m. leista importuoti ir pervežti tranzitu 6186 sąlyginius gyvulius, kurie atitiko veterinarijos reikalavimus; gyvuliams buvo atliktas veterinarinis tikrinimas, vadovaujantis Tarybos direktyvų 91/496/EEB ir 72/462/EEB reikalavimais. Pavojingų užkrečiamųjų gyvūnų ligų į Lietuvos Respubliką 2004 m. nepateko.

Pasienio veterinarijos postuose 2004 m. patikrinta 1,5 mln. tonų importuotų ir tranzitu gabentų gyvūninių produktų. Vadovaujantis Tarybos direktyvos 97/78/EB ir Komisijos sprendimo 93/13/EB reikalavimais, kiekvienai įvežamai produktų siuntai buvo atliekami dokumentų, atitiktis tikrinimai, pagal nustatytą tvarką atliekamas fizinis tikrinimas ir imami mėginiai laboratoriniams tyrimams. Po tikrinimų neleista importuoti 573 t nekokybiškų produktų bei dėl veterinarijos pažeidimų uždrausta vežti per Lietuvos teritoriją 1832 t gyvūninių produktų.

NVL vykdė kenksmingų likučių gyvūnuose bei gyvūniniuose maisto produktuose stebėsenos programą, parengtą pagal Tarybos direktyvą 96/23/EB. Pagal šią programą buvo atliekami gyvūnų bei gyvūninių maisto produktų tyrimai dėl veterinarinių vaistų, pesticidų, sunkiųjų metalų likučių, radionuklidų. Į NVL buvo pristatyti 4362 mėginiai, iš viso atlikti 17939 tyrimai.

NVL pieno kokybės ir saugos rodikliai tirti pagal visus ES ir tarptautinius reikalavimus.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2004 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta, kad bus patikrinta 1,1 mln. t. įvežamų ir tranzitu vežamų VMVT kontroliuojamų prekių atitiktis veterinarijos reikalavimams, patikrinta – 1,5 mln. t.

#### **4. Vykdyti gyvūninius produktus tvarkančių įmonių valstybinę veterinarinę kontrolę.**

##### **Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:**

Įgyvendinant šį uždavinį buvo vykdoma gyvūninių produktų gamybos įmonių valstybinė veterinarinė kontrolė, patikrintos visos mėsos, pieno, žuvų ir kitų gyvūninių produktų gamybos įmonės, kiekviena įmonė įvertinta; nustatyti veterinarijos ir higienos reikalavimų neatitikimai pateikti įmonių vadovams, sudaryti ir patvirtinti įmonių veiksmų planai trūkumų šalinimui. Kontroliuotas trūkumų šalinimo planų vykdymas.

Vis daugiau pieno, žuvų, mėsos produktų gamybos įmonių patvirtinama prekybai su ES šalimis. Ypatingas dėmesys buvo skiriamas ES reikalavimų diegimui maisto perdirbimo įmonėse. 2004 metais 218 įmonių, atitinkančių ES reikalavimus, turėjo teisę gaminamus gaminius tiekti į ES šalis: 33 pieno perdirbimo įmonės; 26 žuvų perdirbimo įmonės; 69 mėsos perdirbimo įmonės; 11 žvejybos laivų; 7 žvejybos gamykliniai laivai; 2 žarnų rūšiavimo įmonės; 4 sraigių mėsos paruošimo įmonės; 15 kiaušinių rinkimo, pakavimo įmonių, 2 kiaušinių gaminių įmonės.

Skerdyklose atliekama paskerstų gyvūnų ir paukščių nuolatinė veterinarinė priežiūra, gyvūninių produktų gamybos, sandėliavimo ir kt. įmonių planinė periodinė kontrolė užtikrina vartotojų apsaugą nuo susirgimų bendromis gyvūnams ir žmonėms užkrečiamosiomis ligomis. Vykdam valstybinę veterinarinę priežiūrą ir kontrolę 2004 m. apžiūrėti ir paskersti 249049 galvijai, 890145 kiaulės, 4034 avys ir ožkos, 28 arkliai, 25472309 paukščiai, 10169 triušiai, 41249 žvėrys.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- patikrintų maisto tvarkymo objektų skaičius; pagal šį kriterijų priemonė 2004 m. įgyvendinta 121,4% (planuota patikrinti 19000, patikrinta 23062);
- atliktų laboratorinių tyrimų skaičius; pagal šį kriterijų priemonė 2004 m. įgyvendinta 102,3% (planuota atlikti 390000 tyrimų, atlikta 398905).

#### **5. Kontroluoti, kad į Lietuvos rinką tiekiami prekiniai pašarai būtų kokybiški, nekenksmingi gyvūnams, žmonėms ir aplinkai.**

##### **Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:**

Patvirtintos Valstybinės pašarų kontrolės programos įgyvendinimo priemonės ir Pašarų produktų stebėsenos planas 2004 m. Vykdam stebėsenos planą atlikti 206 pašarų mėginių tyrimai pagal 25 rodiklius (iš viso atlikti 1046 pašarų produktų tyrimai dėl saugos ir kokybės: sunkiųjų metalų, mikotoksinų, pesticidų, mikrobinės taršos ir kt.). Galvijų spongiforminės encefalopatijos prevencijos tikslu buvo kontroliuojamas šalutinių gyvūninių produktų naudojimas, kad šie produktai nepatektų atrajotojams. Tuo tikslu ištirtas 371 pašarų mėginys dėl šiltakraujų gyvūnų organizmų komponentų galimo buvimo. Mėginiuose nustatytas pašarų užterštumas šiltakraujų gyvūnų organizmų komponentais. Tokie pašarai uždrausti naudoti produkcijos gyvūnams. 2004 metais atlikti 1083 patikrinimai įmonėse, kurios gamina pašarus arba jais prekiauja. Nustačius pažeidimų, buvo sudaromi veiksmų planai trūkumams pašalinti.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

2004 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta:

- patikrinti 40 įmonių, gaminančių ir platinančių pašarinius produktus; patikrinta – 55;
- patikrinti 140 dokumentų, reglamentuojančių pašarinių produktų kokybę; patikrinta –

**6. Reguluoti veterinarinių preparatų platinimą ir naudojimą.  
Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:**

Įgyvendinant Tarybos direktyvą Nr. 90/167/EEB, reglamentuojančią vaistinių pašarų gamybą, tiekimą į rinką ir naudojimą Bendrijoje, patikslinti Vaistinių pašarų gamybos, tiekimo į rinką ir naudojimo reikalavimai. Patvirtintos Veterinarinių vaistų prekybos ir apskaitos taisyklės. Peržiūrėtas Veterinarinių vaistų registras. Iš registro išbraukti veterinariniai vaistai, kurie pagaminti įmonėse, kuriose neįdiegta geros veterinarinių vaistų gamybos praktika. 2004 m. pabaigoje registre buvo 943 veterinariniai vaistai ir 44 veterinarinės paskirties biocidai. Patikrinta 21,3 proc. įmonių, kurios verčiasi farmacine veikla veterinarijoje. Už pažeidimus 2 įmonėms panaikintas licencijų verstis farmacine veikla veterinarijoje galiojimas. 4 įmonių veikla laikinai sustabdyta.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

2004 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta:

- patikrinti 120 įmonių, užsiimančių farmacine veikla veterinarijoje; patikrinta – 110;
- atlikti 260 veterinarinių vaistų ir veterinarinės paskirties biocidų ekspertizių, registracijų bei aprobacijų; atlikta – 260.

**Programos pavadinimas ir jos įgyvendinimui skirti asignavimai (tūkst. Lt)  
50.12 Europos Sąjungos Phare paramos bendrojo finansavimo programa.**

Programos įgyvendinimui 2004 metais skirta 10233,3 tūkst. Lt.

**Programos tikslai:**

1. Užtikrinti, kad Lietuvos maisto saugos standartai visiškai atitiktų ES reikalavimus, stiprinti VMVT administracinius pajėgumus, rengiant ir įgyvendinant maisto saugos kontrolės programas.
2. Užtikrinti veterinarinę ir higienos kontrolę visais maisto tvarkymo etapais (nuo maistui skirtų augalų ir gyvūnų auginimo iki maisto tiekimo vartotojams) bei kontroliuoti gyvūnų užkrečiamąsias ligas.

**50.12 programos įgyvendinimas pagal atskirus uždavinius:**

- 1. Užtikrinti, kad Lietuvos maisto saugos standartai visiškai atitiktų ES reikalavimus, stiprinti VMVT administracinius pajėgumus, rengiant ir įgyvendinant maisto saugos kontrolės programas.**

**Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:**

Siekiant sustiprinti Lietuvos maisto, geriamojo vandens kontrolės sistemą, kuri atitiktų ES reikalavimus, 2004 m. sausio mėnesį buvo pradėtas vykdyti Phare projektas Nr. 2003.004-341.02.03 „Maisto saugos kontrolės, maisto kontrolės laboratorijų stiprinimas Lietuvoje“ (2,703 mln. eurų). Šio projekto eigoje per 2004 metus buvo apmokyti 410 VMVT darbuotojų (maisto produktų inspektoriai bei laboratorijų darbuotojai). Mokymuose dalyvavo 19 ekspertų iš Vokietijos, kurie kėlė VMVT maisto produktų inspektorių kvalifikacijas genetiškai modifikuotų organizmų, geriamojo vandens ir kitose kontrolės srityse. Laboratorijų darbuotojai stažavosi Vokietijos laboratorijose.

Sukurta Maisto kontrolės informacinė sistema, visiškai atitinkanti projekto aprašyme nustatytus reikalavimus. Iki 2004 metų pabaigos tikrintos programos funkcijos bei atlikti reikalingi pataisymai. Numatyta projekto pabaiga - 2005 m. sausio mėnesį.

Projekto tiekimo dalies konkursinė dokumentacija parengta pagal viešųjų pirkimų įstatymą bei 2004 m. gruodžio mėnesį perduota Centrinei projektų valdymo agentūrai konkurso vykdymui. Prekes numatoma įsigyti 2005 metų II ketvirtį.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2004 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta įsigyti laboratorinę įrangą maisto produktų kontrolei; priemonės įvykdymas vėluoja dėl pirkimų panaudojant Phare lėšas procedūrų pasikeitimo Lietuvai įstojus į ES; prekes numatoma įsigyti 2005 metų II ketvirtį;
- numatyta apmokyti 170 maisto produktų inspektorių, apmokyta – 410;
- numatytas maisto įmonių registras sukurtas.

## **2. Užtikrinti veterinarinę ir higienos kontrolę visais maisto tvarkymo etapais (nuo maistui skirtų augalų ir gyvūnų auginimo iki maisto tiekimo vartotojams) bei kontroliuoti gyvūnų užkrečiamąsias ligas.**

### **Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:**

1. Siekiant stiprinti užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų kontrolę, įgyvendintas PHARE 2002 projektas „Užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų kontrolės stiprinimas Lietuvoje“, kurio eigoje Nacionalinė veterinarijos laboratorija aprūpinta reikiama įranga užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų diagnostikai bei prevencijai, laboratorijos darbuotojai ir veterinarijos specialistai apmokyti paimti reikiamus mėginius ir atlikti tyrimus (220).

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- numatyta apmokyti 191 veterinarijos specialistų, apmokyta – 220;
- 2004 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta atlikti 200 tūkst. galvijų, avių, ožkų bandų klinikinių tyrimų dėl GSE; priemonė įvykdyta;
- 2004 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta atlikti 100 tūkst. mėginių tyrimus dėl užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų; atlikta per 47 tūkst. tyrimų; priemonė neįvykdyta dėl lėšų trūkumo.

2. Siekiant stiprinti pasiutligės ir kitų užkrečiamųjų ligų kontrolę pradėtas įgyvendinti PHARE 2003 projektas „Užkrečiamųjų gyvūnų ligų kontrolės stiprinimas Lietuvoje“ (8,003 mln. eurų), kurio eigoje bendradarbiaujant su Dvynių partneriu - Jungtinės Karalystės Škotijos žemės ūkio koledžu - parengta dalis gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės instrukcijų, projekte numatytais temomis apmokyta 200 pareigūnų ir laboratorijų darbuotojų. Laboratorijų darbuotojai stažavosi „Biobest and SAC Veterinary Laboratories“, Jungtinė Karalystė. Projekto pirkimų dalies įvykdymas vėluoja dėl pirkimų panaudojant Phare lėšas procedūrų pasikeitimo Lietuvai įstojus į ES. Tiekimo dalies konkursas pradėtas 2004 m. gruodžio 10 d. Vyksta dalyvių pasiūlymų vertinimas.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- numatyta apmokyti 191 pareigūną, apmokyta - 200.
- numatyta atlikti laukinių gyvūnų vakcinaciją nuo pasiutligės bei įvertinti vakcinacijos efektyvumą, atliekant 15000 (per trejus metus) gyvūnų laboratorinius tyrimus; ši priemonė neįgyvendinta dėl projekto tiekimo dalies vėlavimo, kuri lėmė pirkimų panaudojant Phare lėšas procedūrų pasikeitimas Lietuvai įstojus į ES; priemonę planuojama įgyvendinti 2005 metais.

## **3. Vykdyti gyvulių ir gyvūninių produktų judėjimo kontrolę, jų kilmės atsekamumą, užkrečiamųjų ligų kontrolę.**

### **Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:**

2004 m. buvo vykdomas Phare projektas „Gyvulių identifikavimo ir veterinarinės priežiūros sistemos įgyvendinimas“. Projekto metu įsigyta būtiniausia kompiuterinė (personaliniai kompiuteriai, spausdintuvai, nešiojamieji kompiuteriai, serveriai) ir programinė įranga, kiaulių ženklavimo įsagai, atspausdintos gyvulių laikytojų pranešimų formos, sukurta galvijų pasų išdavimo ir naudojimo sistema, pradėta vykdyti pirminė kiaulių bandų registracija. Pasibaigus PHARE projekto LT.01.05.01 įgyvendinimo laikotarpiui nebuvo visiškai užbaigtas kompiuterinės gyvulių identifikavimo ir veterinarinės priežiūros duomenų bazės diegimas. Šio projekto tikslai buvo pasiekti tik iš dalies (iš viso pasiekta 76% tikslų), o likę tikslai bus įgyvendinti nacionalinėmis lėšomis.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2004 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta padaryti duomenų bazėje 800000 įrašų apie gyvulių gimimus, judėjimus, kritimus, skerdimus ir kitus gyvulių būsenos pasikeitimus, padaryta 1 315 962 įrašų.

### **III. PLANUOJAMOS ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO VEIKLOS PRIORITETINĖS KRYPTYS**

1. Stiprinti VMVT administracinius gebėjimus, įdiegti kokybės valdymo sistemą.
2. Kelti VMVT specialistų kvalifikaciją.
3. Įgyvendinti PHARE projektus.
4. Iki 2006 m. akredituoti VMVT ir jai pavaldžių institucijų kokybės sistemą.
5. Kartu su ŽŪM vystyti Gyvulių registravimo ir identifikavimo duomenų bazę.
6. Vystyti informacines technologijas, prisidėti prie elektroninės valdžios koncepcijos įgyvendinimo.
7. Vykdyti vartotojų švietimą ir informavimą.
8. Reikalavimų vykdymo maisto tvarkymo subjektuose kontrolė.
9. Geriamojo vandens stebėsenos programos vykdymas.
10. Genetiškai modifikuotų organizmų kontrolės programos vykdymas.
11. Augalinių maisto produktų taršos stebėsenos programos vykdymas.
12. Savikontrolės sistemos įgyvendinimo maisto tvarkymo subjektuose kontrolė.